

System kontroli wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Niemcach

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

1. W Banku działa system kontroli wewnętrznej, którego celem jest wspomaganie procesów decyzyjnych, przyczyniających się do zapewnienia:
 - 1) skuteczności i efektywności działania banku;
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w banku;
 - 4) zgodności działania banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;
2. Bank wyznacza następujące mierniki realizacji celów kontroli wewnętrznej, o których mowa w ust.1:

L.p.	Cel	Mierniki
1	Skuteczność i efektywność działania banku	C/l , Planowany wynik finansowy,
2	Wiarygodność sprawozdawczości finansowej	Ilość błędów istotnych wskazanych przez biegłego rewidenta na podstawie badania sprawozdania finansowego
3	Przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem w banku	Wskaźnik jakości kredytów, limity kosztów ryzyka operacyjnego
4	Zgodność działania banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi	Ilość skarg i reklamacji, wysokość kar nałożonych na bank na skutek nie przestrzegania przepisów

3. Akceptowalne poziomy mierników realizacji celów kontroli wewnętrznej zdefiniowane w załączniku do Strategii działania Banku (apetyt na ryzyko) oraz jako wskaźniki KRI w Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Niemcach.
4. Bank uznaje, że cele kontroli wewnętrznej zostały zrealizowane, gdy:
 - 1) wskaźniki finansowe zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Banku w Strategii działania zostały zrealizowane na poziomie co najmniej 90% planowanych,
 - 2) wskaźniki KRI nie przekroczyły poziomu określonego w Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym jako akceptowalny.

§ 2

System kontroli wewnętrznej obejmuje całą działalność Banku. W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank powołuje:

1. Funkcję kontroli, na którą składają się:
 - 1) mechanizmy kontroli realizowane w trakcie wykonywania transakcji, czynności itd.
 - 2) monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontroli wewnętrznej (weryfikacja i testowanie).

2. Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej i ryzyka braku zgodności, którego zadania określono w Regulaminie zarządzania ryzykiem braku zgodności.
3. Stanowisko audytu wewnętrznego – audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

§ 3

W celu sformalizowania systemu kontroli wewnętrznej i zapewnienia prawidłowego i skutecznego jej funkcjonowania, wprowadzono "Regulamin kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Niemcach" zwany dalej Regulaminem, który określa cel, zakres i zasady funkcjonowania kontroli wewnętrznej.

§ 4

1. Za zorganizowanie oraz prawidłowe funkcjonowanie skutecznego systemu kontroli wewnętrznej odpowiada Zarząd Banku.
2. Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.
3. Bezpośredni nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej w tym nad audytem wewnętrznym sprawuje Prezes Zarządu.

ISTOTA I PODSTAWOWE ZASADY KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

§ 5

1. Kontrola wewnętrzna w Banku wykonywana jest w sposób niezależny, obiektywny i odpowiedzialny.
2. Poprzez **niezależność kontroli** wewnętrznej rozumieć należy warunki działania kontroli wewnętrznej dające gwarancję, że kontrolujący bez żadnych zewnętrznych nacisków przeprowadza kontrole według ustalonych metod, dokonuje oceny stosowania mechanizmów kontrolnych oraz sporządza dokumentację pokontrolną. Niezależność umożliwia bezstronny i niedwuznaczny osąd działalności poddanej kontroli.
3. **Obiektywność kontroli** rozumiana jest jako niezależna od czynników pozamerytorycznych ocena dokonywana przez kontrolujących, co oznacza, że kontrolujący nie mogą być stronniczy i nie mogą uzależniać swojej opinii w kwestii kontrolowanego tematu od opinii innych.
4. **Odpowiedzialność kontroli** wewnętrznej oznacza dokonywanie prawidłowej oceny, adekwatności, skuteczności oraz efektywności i jakości wewnętrznych systemów Banku, co oznacza prezentowanie w dokumentacji pokontrolnej sprawdzonych zadań, które wymagają podjęcia działań naprawczych, unikanie nieudomówień i nieścisłości.
5. **Rada Nadzorcza Banku** zapewnia, aby kontrola wewnętrzna i audyt były sprawowane z zachowaniem zasad zapewniających unikanie konfliktów interesów, w tym z zachowaniem zasady, że osoby przeprowadzające kontrolę wewnętrzną i audyt nie powinny być powiązane personalnie z osobami kontrolowanymi.

§ 6

Rodzaje kontroli wewnętrznej:

1. **Kontrola bieżąca** – każdy pracownik ma obowiązek stosowania mechanizmów kontroli, zawartych w wewnętrznych regulacjach Banku. W zakres kontroli bieżącej wchodzi również weryfikacja bieżąca pozioma i pionowa, której wymogi są określone w procedurach Banku.
2. **Kontrole planowane:**
 - 1) **kontrole kierownicze** – testowanie poziome stosowania mechanizmów kontrolnych sprawowane przez przełożonych w stosunku do nadzorowanych pracowników,
 - 2) **audyt wewnętrzny** – sprawowany przez odpowiednie komórki Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w zakresie oceny systemu kontroli wewnętrznej, zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz adekwatnością kapitałową.

3. **Kontrole problemowe** – testowanie stosowania mechanizmów kontrolnych obejmujące badanie wybranych zagadnień lub przebiegu określonych czynności w jednej lub kilku komórkach organizacyjnych Banku, przez wyznaczone komórki organizacyjne Banku.
4. **Kontrole doraźne** – postępowania wyjaśniające podejmowane na polecenie Prezesa Zarządu lub na wniosek Rady Nadzorczej Banku.
5. **Testowanie poziome** występuje w przypadku kontrolowania komórek organizacyjnych przez inne komórki w ramach tej samej linii obrony.
6. **Testowanie pionowe** występuje w przypadku gdy komórki pierwszej linii obrony są kontrolowane przez komórki organizacyjne drugiej linii obrony.
7. W obszarze bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego i informacji Zarząd może podjąć decyzję o zleceniu audytu Bankowi Zrzeszającemu lub podmiotowi zewnętrznemu, który zapewni:
 - 1) odpowiednie kwalifikacje osób przeprowadzających audyt, potwierdzone odpowiednimi certyfikatami,
 - 2) wykorzystanie uznanych standardów międzynarodowych i dobrych praktyk.

§ 7

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest dostosowany do ogólnego profilu ryzyka, tj. obejmuje w szczególności obszary obarczone wysokim ryzykiem.
2. Przez obszary obarczone wysokim ryzykiem należy rozumieć te obszary działania jednostek lub komórek organizacyjnych, gdzie istnieje potencjalne niebezpieczeństwo wystąpienia nieprawidłowości, które mogą wywoływać niepożądane skutki finansowe lub negatywne zjawiska godzące w bezpieczeństwo i reputację funkcjonowania Banku.
3. W szczególności do obszarów obarczonych ryzykiem w banku zalicza się działalność kredytową, obsługę klienta, rozliczenia, działalność kasowo-skarbcową, zarządzanie bankiem.
4. Do ww. obszarów należy zaliczyć również bezpieczeństwo fizyczne i informatyczne oraz dbałość o wizerunek i dobre imię Banku.
5. Obszary działalności danej komórki organizacyjnej Banku, gdzie stwierdzono w trakcie przeprowadzania kontroli, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych szczególnie dużo błędów i nieprawidłowości zalicza się także do obszarów obarczonych wyższym ryzykiem.

§ 8

1. W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank identyfikuje i ocenia ryzyko bankowe.
2. Proces efektywnej oceny ryzyka obejmuje:
 - 1) określenie rodzaju i poziomu ryzyka, na które narażony jest Bank,
 - 2) wyznaczanie limitów poziomu ryzyka oraz kontrola ich przestrzegania,
 - 3) analizę czynników wewnętrznych i zewnętrznych, które mogą niekorzystnie wpłynąć na poziom ryzyka,
 - 4) określenie możliwości Banku w ograniczaniu skutków zaistniałych zdarzeń podwyższających poziom ryzyka oraz w zapobieganiu wystąpienia takich zdarzeń w przyszłości,
 - 5) wskazanie, w jakim zakresie i z jaką częstotliwością Bank powinien kontrolować określone rodzaje ryzyka,
 - 6) określenie, które elementy ryzyka podlegają ocenie jakościowej, a które ocenie ilościowej.

ZASADY PRZEPROWADZANIA KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

§ 9

Kontrola wewnętrzna polega w szczególności na:

- 1) identyfikacji ryzyka, na jakie narażona jest działalność komórki organizacyjnej;
- 2) wyborze działań kontrolnych, adekwatnych do poziomu ryzyka;
- 3) określeniu stanu rzeczywistego;

- 4) określeniu stanu obowiązującego lub najbardziej pożądanego;
- 5) ocenie występujących rozbieżności między stanem rzeczywistym a stanem obowiązującym lub pożądanym;
- 6) ustaleniu przyczyn, które spowodowały wystąpienie rozbieżności;
- 7) wskazaniu działań zmierzających do osiągnięcia stanu obowiązującego lub pożądanego;
- 8) sprawowaniu nadzoru nad realizacją działań, podjętych w celu usprawnienia kontrolowanych obszarów.

§ 10

Podstawowym celem funkcji kontroli wewnętrznej jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z przepisami prawa, strategią, planem, regulaminami, procedurami, limitami itp. oraz bieżące reagowanie na uchybienia.

§ 11

Weryfikacja stosowania mechanizmów kontroli wewnętrznej sprawowana jest jako ciągła analiza przebiegu i rezultatów pracy poszczególnych pracowników poprzez codzienne kontrolowanie wszystkich czynności, w celu zapewnienia ich zgodności z procedurami i mechanizmami kontroli. Stanowi ona równocześnie podstawę weryfikacji poprawności procedur i sprawności działania mechanizmów kontrolnych na wszystkich szczeblach organizacyjnych.

§ 12

Funkcja kontroli wewnętrznej swym zakresem obejmuje w szczególności:

- 1) sprawdzanie przestrzegania przepisów prawa oraz wewnętrznych regulacji i procedur, a także wyznaczonych limitów,
- 2) sprawdzanie dokładności i prawidłowości danych księgowych,
- 3) sprawdzanie bezpieczeństwa operacji i fizycznych zabezpieczeń dostępu,
- 4) sprawdzanie przestrzegania uprawnień i autoryzacji,
- 5) sprawdzanie zgodności działań na poszczególnych stanowiskach z zakresem czynności i odpowiedzialności,
- 6) badanie, czy występuje rozdzielenie sprzecznych ze sobą funkcji i obowiązków, ze szczególnym uwzględnieniem niezależności funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje.

§ 13

1. Efektywność funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej wymaga pełnego wykorzystania istniejących w Banku przepływów informacji.
2. Wszyscy pracownicy, którym przypisano sprawowanie funkcji kontrolnych, w tym zwłaszcza osoby zajmujące stanowiska kierownicze, zobowiązani są do bieżącego wykorzystywania informacji kontrolnych i natychmiastowego podejmowania środków zaradczych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w działaniu bądź przekazywania wniosków w tych sprawach do swoich zwierzchników.

§ 14

W przypadku ujawnienia nieprawidłowości w wyniku przeprowadzenia kontroli, osoba kontrolująca zobowiązana jest w ramach kompetencji, podjąć niezbędne środki zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości lub – gdy nie leży to w jej kompetencjach – zawiadomić niezwłocznie o faktach bezpośredniego przełożonego, który podejmie takie środki.

ZASADY DZIAŁANIA AUDYTU WEWNĘTRZNEGO

§ 15

1. Audyt wewnętrzny sprawowany jest przez komórkę audytu wewnętrznego Spółdzielni.
2. Planowanie i proces audytu wewnętrznego precyzują zapisy zawarte w Regulaminie Audytu Wewnętrznego.

§ 16

Zakres badań audytowych jest:

- 1) modyfikowany, w zależności od celu konkretnego audytu oraz analizy ryzyk środowiska kontrolnego,
- 2) dostosowany do wyników oraz skuteczności i adekwatności weryfikacji bieżącej i testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez komórki organizacyjne w ramach pierwszej i drugiej linii obrony.

§ 17

Wyniki audytu wewnętrznego przedstawiane są w formie raportu, który otrzymują:

- 1) Zarząd Spółdzielni,
- 2) Zarząd Banku,
- 3) Rada Nadzorcza Spółdzielni w przypadku audytów wewnętrznych, które zleciła.

§ 18

1. W przypadku stwierdzenia, w wyniku audytu wewnętrznego, nieprawidłowości w działaniu Banku, Zarząd Spółdzielni wydaje zalecenia poaudytowe.
2. Bank zobowiązany jest do realizacji wydanych zaleceń poaudytowych.

§ 19

1. Za prawidłową i pełną realizację zaleceń poaudytowych odpowiada Zarząd Banku.
2. Bank przekazuje komórce audytu wewnętrznego informację o stopniu realizacji zaleceń poaudytowych oraz skutkach podjętych działań naprawczych.
3. W przypadku, gdy podjęte przez Bank działania nie doprowadziły do zrealizowania zaleceń w terminie określonym w harmonogramie realizacji zaleceń, Zarząd Banku przekazuje do komórki audytu wewnętrznego pisemny, uzasadniony wniosek o przesunięcie terminu realizacji zaleceń, proponując nowy termin.

§ 20

Komórka audytu ma obowiązek weryfikacji stopnia realizacji zaleceń poaudytowych po upływie terminu realizacji zalecenia, a także w toku kolejnego audytu obejmującego analogiczny zakres podmiotowy i przedmiotowy lub audytu sprawdzającego dotyczącego badania realizacji zaleceń.

§ 21

Zarząd raz w roku przedstawia Radzie Nadzorczej sprawozdanie z realizacji audytu wewnętrznego.

§ 22

1. Wyniki kontroli wewnętrznej w tym audytu wewnętrznego są przedmiotem analizy i oceny Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.
2. Wnioski wynikające z analiz i ocen wyników kontroli wewnętrznej Zarząd Banku uwzględnia w bieżącej działalności.